

ОНКОЛОГІЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ – НЕ ВИРОК

Дубина Б. В.

Науковий керівник: Перець О. В.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

bogdana.dubuna@gmail.com

Вступ. У сучасному – інформаційному суспільстві варто знати та усвідомлювати основні поняття з багатьох питань у сфері онкології, особливо якщо це стосується нашого здоров'я. Ми часто оперуємо певними термінами, до кінця не вникаючи у їх значення. Саме тому певні міфи щодо онкологічних проблем ще більше погіршують розуміння людьми цієї проблеми. Тому, почнемо спочатку.

Мета дослідження. Розкрити поняття, сутність, прояви захворювання, методи дослідження та лікування.

Матеріали та методи. Терміном «рак» історично та в протонародді прийнято називати будь-які злоякісні новоутворення незалежно від їх тканинного походження та будови. Зазвичай це твердження не є точним або взагалі не є вірним. Тому краще маніпулювати таким поняттям як «злоякісний процес», «злоякісне новоутворення» або «злоякісна пухлина» – це неконтрольоване розмноження змінених клітин з проникненням в інші тканини, їх руйнуванням та зазвичай метастазуванням. В залежності від типу тканин, клітини якої перетворилися на злоякісні розрізняють найбільш поширені: рак, саркому, лімфому, меланому та інші. Злоякісні новоутворення класифікуються за різними ознаками, однією з яких є локалізація первинної пухлини. У зв'язку з цим виділяють рак конкретного органу, в якому діагностовано пухлину.

Але, давайте спочатку згадаємо, як про нього вперше дізналися. Перші описи злоякісних новоутворень фіксують у папірусах Єгипту і манускриптах Індії 2 тис. до н. е. Найповніший опис пухлин та їх класифікацію подав грецький вчений Гіппократ. При дослідженні молочної залози однієї із пацієнток він виявив пухлину, що нагадувала членистоноге, а судини, які підходили до нього, були схожі на клешні. Тому «батько медицини» назвав виявлене новоутворення «karkinos», що в перекладі з грецької означає «рак». Крім Гіппократа, лікувати рак намагалися Цельс і Гален. Але через відсутність знань про механізм розвитку канцерогенного процесу єдиним методом боротьби з підступним захворюванням було видалення, яке не завжди виявлялося ефективним.

У 1000-1500 роках нашої ери для знищення злоякісних пухлин стародавні лікарі розробляли різні способи. Вони припікали неоплазії, використовували настої трав, ампутували кінцівки, радили пацієнтам відмовитися від сильних хвилювань, хмільних напоїв, гарячої, пряної та гострої їжі. Але одужати вдавалося тільки деяким хворим. Вперше дослідити патологічні явища, що відбуваються при ракових пухлинах, вдалося після винаходу мікроскопа у 1590 році. Тільки вже потім почали відкривати та знаходити нові методи діагностування та лікування онкологічних захворювань.

Результати дослідження. Вже в сучасній медицині почали використовувати більше видів діагностик та методів лікування. За останні роки в Україні проводилася досить активна кампанія з профілактики раку шкіри, що призвело до появи такого ефекту, як онкофобія — боязнь виникнення онкологічного захворювання. Люди почали звертатися до лікарів з різними проблемами (пігментні плями, папіломи, родимки та ін.) для діагностування онкологічних

захворювань значно частіше, що, в свою чергу, призвело до раннього виявлення захворювання та більш ефективного його лікування. Зараз Україна хоч і відстає в діагностиці раку, але не в лікуванні. Боротьба з онкологією являється довготривалою, важкою та витратною психологічно, фізично та фінансово. Тому держава заради того, щоб допомогти людям створила законопроект «безкоштовні ліки» на амбулаторне лікування, які виділяються при наявності коштів з місцевого бюджету. Та слід знати, якими методами лікують онкологію закордоном та в Україні: хірургічне втручання, хіміотерапію, радіотерапію, імунотерапію, трансплантацію стовбурових клітин. При проведенні операцій широко застосовують ендоскопію та інші малоінвазивні методики, а у європейських країнах та Ізраїлі – робототехніку. Також тестування біомаркерів для лікування раку, гормональна терапія, гіпертермія, фотодинамічна терапія раку, таргетна терапія.

Визначення стадії ракової пухлини є найважливішою вимогою перед початком лікування. В даний час є загальновізнана TNM-класифікація, що враховує 3 компоненти: T – визначає поширеність новоутворення, її розміри, проростання в навколишні тканини (T0 – T4); N – інформує про наявність метастазів у лімфовузлах (N0-N3); M – позначає наявність метастазів у різних органах (M0 – M1).

На основі класифікації пухлини з TNM проводиться діагностика стадії раку в цілому. Однак для кожної локалізації пухлини існують додаткові вимоги до обстеження хворого та визначення специфічних параметрів.

Та на останок, слід знати та пам'ятати, що мутація генному клітин за даними сучасної медицини може виникати під впливом цілого ряду факторів, до основних з яких відносяться:

- Спадковість (генетична схильність) – статистично достовірно збільшує ризик розвитку певних видів раку.
- Вплив широкого ряду фізичних та хімічних канцерогенних факторів.
- Наявність в продуктах харчування «шкідливих» продуктів, у складі яких присутні різні види барвників та синтетичних консерваторів.
- Біологічні продукти (онковіруси) та інш.
- Імунодефіцитний стан.
- Порушення метаболізму і гормональний дисбаланс, постійні психотравми.

Висновки. Онкологічне захворювання – серйозна проблема. Проте потрібно пам'ятати, що ця хвороба піддається лікуванню, більше того – її можна попередити. Страх – не найкращий помічник у лікуванні. Слід знати свого ворога і тих, хто зможе допомогти у боротьбі з ним. За виникнення онкологічного захворювання лікування потрібно проводити лише в спеціалізованій медичній установі. Спроби подолати недугу поза медичними установами з використанням неперевірених методів і засобів призводить до прогресування хвороби та робить неможливим подальше радикальне лікування.